

Nepečatani se dopisi ne tiskaju. Pripremljena se pisma oglašavaju i po dogovoru. Isto tako je na prihr. Novci se šalju poštarskom nametnikom (zasigurno postalo) na administraciju „Naše Sloga“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrijeme, neka to javi odpravnici na odgovarajućem pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a neologu sve pokrvari. Nar. posl.

Izlazi svakog četvrtka.

Arku.

Dopisi se nevracaju ne tiskaju.

Nabijagovani listovi se neprimaju. Predplaća s poštarinom stoji 65 for., za seljake 22 for. na godinu. Razmjerno for. 27, 1 i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarije.

Na malo jedan broj 6 novč.

Uredništvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Iz carevinskoga vieća.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 24. oktobra predložio je ministar finansijah vitez Bilinski državni proračun za god. 1896. Troškovi proračunani su na for. 662,691,582 a dohodci na for. 662,902,808. Po tomu bili bi veći dohodci za skoro 300.000 for. nu pošto je država pritekla u pomoć sa preko 3 milijuna for. potresom unesrećenim u Kranjskoj i Štajerskoj god. 1895. uvrstivši tu svotu u proračun za g. 1896, tako izkazuje proračun za g. 1896. manjak od preko 2 milijuna i 800.000 for. Proračun za god. 1896. viši je od proračuna za g. 1895. za preko 18 milijuna for., koji višak je podijeljen na razna ministarstva; osobito na ministarstvo trgovine otpada velik dio te svote za gradnje željeznica, mostova itd.

Carevinsko vieće izručilo je državni proračun posebnom odboru, koji o njemu razpravlja i koji će staviti carevinskomu vieću svoje predloge t. j. da li se imadu pojedine stavke povećati, sniziti ili kako ih vlada predlaže odobriti.

Ministarstvo nastoji svimi silami, da bi se proračun razpravilo i odobrilo prije božićnih blagdana, što će teško biti, jer se vode u proračunskom odboru obširne razprave i jer se njemački liberalci boje, da bi vlada mogla razpustiti carevinsko vieće, kad bi jednom imala odobren državni proračun.

Kako rekosmo, u proračunskom odboru vode se obširne razprave kod pojedinih stavaka proračuna.

Članovi toga odbora stavljaju naimo prigovore, predloge i upite na vladu, na koje je ova dužna odgovarati i svoje stanovišće razjasniti i opravdati. Tako se je u sjednici toga odbora dne 4. t. mj. ministar predsjednik grof B a d e n i obširno osvrnuo na razne predloge, želje i pritužbe pojedinih zastupnika, na što se ovim i mi osvrćemo. Na prigovor českih zastupnika, što se neuvršćuju u brzopisni zapisnik i ne-

njemački govori, izrečeni u vieću, reče, da se on nebi protivio tomu, da se uvrste u taj zapisnik i nenjemački govori, nu da bi o tom imao odlučiti predsjednik vieća. Zastupnikom pripada pravo — reče — služiti se njihovim materinskim jezikom u vieću, nu poteškoća kod toga bila bi glavna ta, što predsjednik nemože poznavati svih jezika i što bi se uporabom više jezika zavleklo i otežalo brzo rješavanje parlamentarnih posala.

Obzirom na promjenu izbornoga reda rekao je ministar predsjednik, da se od vlade nemože zahtijevati, da odmah predloži novu osnovu o toj promjeni, nu to će se dogoditi stalno čim prije i tada će imati zastupnici zgradu, da se o njoj izjave. Svi poslovi moraju se riješiti redovito, nu prije svega da valja riješiti državni proračun, a za tim doći će na dnevni red vladina osnovna o promjeni izbornoga reda. Glede željah gospode zastupnika, da se promijeni izborni red i za pojedine pokrajinske sabore — reče ministar — da se mora prije razpraviti i odobriti izborni red za čitavu državu, a tada tekar moći će se govoriti o promjeni izbornoga reda za pokrajine.

Što se tiče jezikovnog pitanja izjavlja ministar predsjednik, da imade vlada najbolju volju svima zadovoljiti, te da se nada podpori i odstranaka. Jezikovno pitanje mora biti riješeno.

O poreznoj osnovi i glede pitanja o školstvu, reče ministar, da će dati dotični ministri, kad se bude razpravljalo proračune pojedinih ministarstva, važnih izjava.

Na pritužbu nekogih članova odbora, da vlada stežuje pravo javnih sastanaka — ogovori grof B a d e n i, da je dao naloge neka se na sastancih govornike neprekida i neka se skupštine ili sastanke nerazpušća, već ako dotični govornik prekorati na sastanku granice dopušćenoga, neka se ga pozove pred sud. Sloboda govora na svakoj skupštini mora biti govornikom zajamčena, ali zato valja da

govornik odgovara sندن ako se ogriješ o zakone. Vlada nekani tumačiti prestrago zakona o sastajanju ili skupšćinah, nu zato očekuje, da će svaki govornik na sastanku govoriti umjereno i pomirljivo.

Na prigovor članova odbora: zašto neima u proračunu stavkah za dva ministra krajana (za ministre bez listuice t. j. ministri za Česku i za Galičiju) odvrati predsjednik, da je ovaj proračun izradilo prijašnje ministarstvo, te da se nije htjelo ništa mienjati, da ne narastu veći troškovi, koji i onako neprestano rastu. Tako će se izdavati buduće godine službeni list u českom jeziku u Pragu. Na primjetbu zastupnika, da službeni brozjavni ured (Correspondenz-Bureau) neizvješćuje brzo i nepristrano, odgovara grof B a d e n i, da će se vlada trsiti, da se raznim željam i težnjam i u tom pogledu doskoti.

U ime mladočeskih zastupnika izjavio je zast. Herold, da će oni glasovati proti stavci „disposicionalna z a k l a d a“, kojom se vlada služi u svoje svrhe. Osvrćuć se na to, odgovorio je ministar predsjednik, da vlada nesmatra glasovanje za ili proti toj stavci kao izraz povjerenja ili nepovjerenja, jer je ta zaklada neobhodno potrebna, nipošto suvišna ili nemoralna. Zastupnik K l a i ć izjavio je u ime svojih pristaša, da će glasovati ovdje i u vieću za tu stavku. Konačno bijaše prihvaćena i ta stavka sa 19 glasova. Glasovali su proti: dva Mladočeha, dva njemačka nacionalca i Rusin Rumanczuk. Kako izvješćuju bečki listovi učinile su izjave ministra predsjednika na većinu proračunskoga odbora dobar utisak.

DOPISI.

Iz občine osorske pišu nam J. t. mj.: Kad su lanjskoga mjeseca rujna osorski i nerezinski šarenjaci ustrojili u Osoru podružnicu „Legu nacionala“, tad su svašta nalagali neuku, zaslepljenomu i zavedenomuku o svrhi ove družbe. Nu pametniji i razumniji

stvarno ju osudili kao nepristojnu, nepravednu i pogibeljnu za osorsku občinu. I zbilja se nisu prevarili. Zalostni događaji, koji su se zbili u Osoru na dan konstituiranja članova iste družbe, očevidno nam dokazaše navedenu tvrdnju, jer tad je bilo dosta vika, buke, smutnje i drugih nepodobstina, koje Legasi pronozubiše. Kažemo dakle u brk osorskim i nerezinskim Legasem, da jedna će biti svrha njihove „Legu“ na papiru napisana, koje se oni ne drže, a druga će biti pak nepisana, koje se oni zbilja drže. Govorimo bistrije: svrha osorsko-nerezinske „Legu“ jest: sijašti razkol, nesklad i osvetu među braćom, među osorske i nerezinske Hrvate; nadalje vriedjati i ružiti svakoga, koji na poše u rog, u kojeg oni pušu, koji nije izdajica svoje domovine, pogrdjivač jezika i milika svoje mile majke; kovati pak u zvijezde talijanski narod, talijansku prosvjetu, talijanski jezik kao neobhodno potreban, da se čovjek obogati u Americah. Oj delije! ne talijanski jezik, nego parikah. Oj delije! ne talijanski jezik, nego parikah i jako mišica i ako hoćete i engleski i francuski jezik može čovjeka obogatiti po svietu, a ne kako vi trubite, talijanski jezik. Da je istinita vaša tvrdnja, tad nebi bilo toliko glada, prosjačtva i ciganstva u Italiji, koliko ga žalibože ima; tad nebi bili Talijani po svemu svietu kao židovi razjasnjeni bez kuće i kućista. Na Legasi ne samo da kuju u zvijezde talijanski jezik, nego također mnogi govore očito, da su Talijani, a kad tamo talijanski neznađu (izuzev dvojicu) ako ne to ne, „grazie, že, non ghe že i avvia“ i osno, er su to od majke naučili, nego u Mletch.

Da je „Legu“ druga svrha nepisana, koje se Legasi drže, to su već opazili za njihovom sreću neki članovi poštenjaci, pak neće da znađu više ni za Osor ni za Legu. Ovo je pohvalno, ovako bi morali činiti svi Nerezinci, kojim leži na srca dobrobit svoga rodnoga mjesta. Mi pak ovo dajemo na znanje kotarskomu poglavarstvu i vručim mu preporučujemo, da pazi na djela nekogih članova i onda će se uvjeriti, koji duh vlada među njimi. Radi pogrdjivanja hrvatstva i hrvatskoga naroda bili su također neki već na kapetanat tuženi, nu čini se, da je ondje strar zaspala ili bila zabačena, kao što se obično događaju, kad koje nedjelo počine šarenjaci, i koje se nas Hrvata tiče. Da među Legasim vlada duh mira i ljubavi kršćanske napram Hrvatima, svojoj braći, po krvi, jeziku i narodnosti, nego duh mržnje i osvete, to nam može svaki pošten Osoranin i Nerezinc kazati; nu netreba, da se na puk pozivajemo za dokaz ove istine, ta ovo je već dobro poznato oružnikom i istomu c. kr. poglavarstvu u Malom selu. Zadnji zalostni nerezinski događaji, koji su sve selo i okolicu smutili, bielodanc nam ovo potvrđuju. I zbilja, proti komu su bili oni

PODLISTAK.

Kako se dadoh u „antisemitu“.

Napisao Emin.

Bila užasna sparina. Već od rana jutra pripicalo sunce takom žestinom, ko da će sve spržiti. Oblačku ni traga, vjetra ni za lijk; — teško ti ga i crvu i mravu, a kamo li ne meni i prijauu Jovi protegnutim na mekanom divanu i zatvorenim u tjesnoj, zadimljenoj sobi njegova stana.

— Pliavam u znoj, bolno ću ja iza dvosatne dosadne šutnje.

— Ja se pak u njem raztapam, odvrati mirno prijau Jovo, izpubnuv gusti oblak sivkasta dima, što mu se izvijao iz netom napaljene smotke.

Opet šutnja, duga, bezkonačna stanka. Pogledah na sat. Kazaljka pokazivala upravo šest sati.

— Mogli bi malko na zrak, primjetih tiho.

— Zašto ne? odvratu prijau Jovo.

— Strah me je, da će nam i vani biti vruće, opazih.

— Onda ostanimo kod kuće.

— Al i tu je sparno.

— Onda idimo.

— E pa idimo, izstisnuh ljutito. S tobom i onako nema razgovora, odgovaraš tako drveno ko kakva egipatska mumija.

— Oprost, al koliko je meni poznato mumije ne odgovaraju ni drveno ni nikako, reče moj prijau i ustane mirno sa divana.

Ja sledih njegov primjer.

— Čuli Jova, bili k „Iveta“?

— Kako te volja.

— Bi li možda radje na protivnu stranu?

— Meni je svejedno, zievnu moj prijau, dok si pred ogledalom redio kosu. Grozan čovjek.

— Ajdmo dakle do „Iveta“.

— Ajdmo.

I izadjosmo.

Putem moj prijau pušio i šutio. Zalud kušah da ga nagovorim. Na svako pitanje odgovorio bi mi lakonički — pa opet pušio i mirno izpred sebe gledao. Bili smo istom prevallili komadičak puta, kadno spazih nedaleko pred nama dobro poznatu gospodju po rodu i jeziku Niemicu, koja je spodju po rodu i jeziku Niemicu, koja je čitajući nekaku knjigu stupala lagano napried.

— Pospješimo korake, rekoh željan, da se ma bilo s kim porazgovorim.

— Pospješimo, bio Jovin odgovor. Za čas dostigosmo gospodju.

Iza običnih pozdrava, gospedja nas upita, kuda namjenismo.

— Do „Iveta“, a vi milostiva? upitah.

— Ja takodjer. Nakanila sam večerati kod njega. U mjestu je toli sparno.

— Drago mi je, baš drago, živahno ću ja. Bar ćemo moći izmjeniti po koju riječ. Oh! da bi znali, kako sam vam ja mučenik. I pogledah na Jovu.

— Aba! razumijem. Sažaljujem vas. Jeste li dugo bili s njime?

— Čitavo poslie podne, odvratih bolno.

— O, jadan čovječe! No što ćete? Valja se strpiti. Original je — vječni, nepopravljivi original. A sad ajdmo napried. Možda će mu se putem razvezati jezik.

Nu gospodja se u tome ljuto varala. Jova je k i dosela na naša pitanja odgovarao sasmu kratko, a i u tim odgovorima mogla se jasno razabrati žica dosade.

Napokon stignusmo do „Iveta“. Ive je krupan, debeo čovjek, dobričina i peštenjak na glasu. U njega je uvijek najbolje vino, a treba li da štogod zagrižeš, eto ti njegove dobre drugarice, koje će ti sgotoviti jelo, da bi ga i mrtav jeo. Naručismo večeru. Bili smo upravo go-

spodski posluženi. Ako i je mej Jova u govoru bio pravi pravcati Spartanac, to se u jelu nije nimalo sudarao s nazorima drevnih tih Menelajevih i Leonidinih suzemijaka.

Jeo je sve u šestnaest, što je s moje strane izazvalo ne jednu opazku.

Taman mi povećarili, a za vedrom i prozirnom nebu zatreptiše prve zvijezde. Tiho i dostojanstveno spuštala se veličajna noć na onemogu zemlja. Sveža, večernja briza dolazeći s obližnjih briježljaka je lagodno strujala vazduhom i šumorila lišćem dnovva i inog drveća. Sad se u istini moglo ponekle slobodnije disati.

Vedrina i sjaj vaelebne noći, nježna i čarobna tišina ugodne zabiti gdje se desismo, ono sveže i lagodno strujanje miomilom cvieca proriedjena zraka, izpunjavalo nam dušu nezrecivim milijem i neponjatnom nekakom dosada jedva situčenom slasti i raskoši.

Položivši oružje — vilice i nože — razpredosmo živahni razgovor. Govorilo se o koječem — a za čulo — i moj Jova kao da već ne igra ulogu Spartanca. Razvezo mu se jezik baš ko treba.

(Konačno sledi).

zapravi? Proti svojoj braći Hrvatima i proti zakonitim oblastim. Hojeli su smutljivci rušiti javni mir i zbilja sa ga srušili, i došli tako do svadje na i na šake sa svojom braćom, da takvom prigodom izkale jed i osvetu, koju su barem neki između njih protiv njim u svom opakom srcu gojili. Ako se nije pak došlo do sablazni veće, valja zahvaliti jedino uzor ustrpljenja poštenih i dobrih Hrvata, svjestih svojih dostojnih kršćanskih i građanskih. Ovo je javno mnjenje, ovo su činjenice, koje će svaki poštenjak potvrditi. U malo riječi nerezinski nemir osnovali su i djelom izveli skoro sami *Legasi*. Dakle jeli ili ne istinito, da je ovdje „*Legas*“ kamen smutnje, da među *Legasima* ima smutljivaca, koji ruše javni mir i koji nastoje, da unište sve ono, što je osorsko-nerezinskim Hrvatima najsvetije i najmilije? Jeli ili ne istina, da se oni ne drže svojih ustanova, nego da je društvo samo izlika, da mogu bolje rotati proti hrvatskim stanovnikom ova obdine i ulivati u srca, osobito male djece, duh talijarski pogrdjivanjem njihovog jezika i njihove narodnosti.

Nu što nam je nerazumljivo i što nam se čini skoro nerazumljivo, jest, da neki od ovih *Legasa* sačinjavaju također i občinski zastupstvo. U nerezinskoj pobni protiv oblastim i proti Hrvatima imali su dio ne samo prosti občinski zastupnici, nego štoje vicinoti, ancijani i još bi se moglo poći dalje, samo je razlika, da su nekoi javno radili, dočim su drugi tajno, ne izlađni sami sebe. Bura je dakle iz Osora pobala. Nego, koje naravsko pitanje sledi iz ovih žalostnih događajih? Sledi, koje će mjere uzeti proti nemirnjakom kotarsko poglavarstvu? Da su se svi žalostni događajih zbilj u kojoj hrvatskoj občini i da bi ovo bilo maslo kojeg hrvatskog društva, što mislite, da bi bilo sledilo za ovim? Nebi bilo prošlo mnogo vremena i bila bi razpušćena i občina i društvo. Nu našim šarenjancima sve je dopušćeno, oni vele: kapetan je naš, nam je majka, a vam je . . . Sve će biti dobro, odgovaramo mi, dok ne izgubi ustrpljenje svoje hrvatski puk u Nerezinah, jer mlati danas, mlati sutra, duhovi će se razpačiti, pak će bit onda joj! Vlasti će imati preteč posla, dok uzpostave red, upropastit će se više obitelji i zle će biti posledice za one, koji se budu mješali. S toga javljamo ovo nu vrijeme gospodinu poglavaru, da promisli, što bi se moglo dogoditi i da ukloni kamen smutnje, t. j. one, koji siju nemir i razdor. Vidjet ćemo!

Kako je našim protivnikom do mira, dokazati će jošte sledieći nezakoniti čin, naporen proti Hrvatima i namjerom, da se nađe koji poštenjak, pak da počini, što bi ga moglo u neprikladu dovesti, samo da oni mogu pak tužiti mirne Hrvate kao buntovnike, rušeće javni mir.

Pet je već prošlo mjeseci, da je došao u pakću učionu u Nerezine neki drvodjelac, kojemu neznam domovine, imenom *Cavedoni*, i nabio na pročelje iste učione tablu s nadpisom „*Scuola popolare*“, a iznutra pak povrh vrati hrvatskoga odsjeka tablicu s nadpisom „*Sezione croata*“, a povrh vrati tako zvanoga talijanskoga odsjeka također tablicu s nadpisom „*Sezione italiana*“. Sve dakle jedino u talijanskom jeziku. Da bolje situaci stvar razumiju, ero kako ona stoji. U Nerezinah obstoje žalibože dvie učione, jedna sa hrvatskim, a druga sa talijanskim naukovnim jezikom. Hrvatskomu odsjeku određen je učitelj, a talijanskomu učiteljica.

Naravski da je upraviteljstvo jedne i drugo učione određeno hrvatskomu učitelju. Kad je gore spomenuti drvodjelac došao u učionu, da nabije te nezakonite tablice, reče mu g. učitelj *Anton Darbalić*: tko te je poslao? po što si došao? Na što mu on odgovori, da ga je poslao gosp. Salata i da ima analog nabiti one table na zid, a on pak da je za nje odgovoran. Hljelo se je uprav Jobovo strpljenje, da gosp. učitelj ne pade u kakvu neprikladu, koje pak ustrpljenje i njegovo ponašanje mi nikako ne odobravamo u ovom slučaju, jer on nije smio nikako dopustiti, da *Cavedoni* nabije pomenute table, budući da njemu kao upravitelju nije bilo još ništa obznanjeno ni sa strane mjesta, ni sa strane kotarskoga, ni sa strane pokrajinskoga učion-skoga vieća, a nije bio dužan vjerovati jednomu prestomu drvodjelu i također našem zakletomu neprijatelju, jer on nije imao nikakove pismene naredbe; tim više je pak morao ovo nedopustiti, što je bila stvar obično protuzakonitna i nepravedna. Nu da ne pada, kako rekoh u neprikladu, dopustio je. Nu pitamo mi sada, zar nije učitelj-upravitelj odgovoran za školske predmete? Ako je odgovoran za ga se nije onda na vrijeme zakonito obznanilo, da će se nabiti i izvesti pomenute tablice? Ali osorskomu mjestnomu školskomu vieću sve je dopušćeno ono kao da je povrh zakona. A sada ga i opet pitamo, odakle je ono primilo naredbu, da mora onako postupati, od kotarskoga ili pokrajinskoga školskoga vieća? Nije li ovo izazivanje i zloća? Ero, braćo Nerezinci, plodovi kulture!

Znae li osorsko mjestno učionsko vieće, da su u Nerezinah dvie učione, hrvatska i takozvana talijanska u jednoj samoj zgradi, u koju se ulježe po jednih vratih? Sto dakle iz ovoga sledi? Sledi, da se imado jednoj i drugoj učionici učieiti pravica, a ne samo jednoj, koja niti ima, učione zaslužuje. Kad ste napisali povrh vrata: „*Scuola popolare*“, zašto niste također napisali: „*Pučka učiona*“? Zar ne obstoje ova? Recite, iskreno recite, da baš ova sama hrvatska učiona obstoje, jer je ona sama učiona, koja predstavlja nerezinski puk i u kojoj ima napredka, dočim talijanska, ako obstoje, doista ne obstoje ako ne za kamen smutnje i da djeca izadju iz nje tupije glave, nego su uljezi, jer u njoj niti je niti može biti napredka. Krivita učiteljica, kao da je ona tomu kriva, jer da je nesposobna, na ne krivite nju, nego krivite sami sebe. Učiteljica je sposobna, nego djeca su nesposobna za talijansku učionu, i tako su oni sami krivi, ako tupi izadju, ili bolje govoreć, roditelji, koji ih šalju. Premda nam učiteljica nije prijateljica, ipak žalimo, što je iz službe otpušćena. jer ona nije kriva, ako nema napredka, nego našta školski. Ovo je šarenjaka plaća i nagrada za to, što ih je za više godina liepo poslužila za njihove šarenjako-talijanska svrhe. Ovako se sada njoj događa, a ovako će se dogoditi također svakoj drugoj talijanskoj učiteljici u Nerezinah. Dakle, ako ste pametne, daleko od ovoga nesretnoga mjesta, dokle god bude ovdje „*Legas*“ i sadašnjih upravitelja a i za uvijek. U Nerezinah nema mjesta talijanskoj učionu, premda ovo mnogi i mnogi, također koji se drže za mudre, ne razumiju.

Kad je gospodin učitelj vidio nepravicu, učinjenu svamu nerezinskomu puku ovako nepravednim postupanjem mjestnoga učionskoga vieća, to prijavi kotarskomu školskomu vieću u Malom selu, moleći ga, da se zakonu zadovolji. Nu već je prošlo pet mjeseci, a odgovora jošter nema, a table sa medjimim još uvijek nabijene na stranotu nerezinskoga puka i kako rekoh za napast i za kamen smutnje, kojoj ima gosp. Salata kao predsjednik mjestnoga vieća odgovarati.

Ovim putem molimo za prvi, drugi i treći put kotarsko učionsko vieće, da zadovolji čim prije pravici hrvatskoga Nerezinskoga puka, ako mu leži na srcu mir puka naredivši, da se postavi uzpored talijanskoj tablici, također hrvatska tabla, ili da se skine pomenuta talijanska tabla i da tako ne bude ni jednoga ni drugoga nadpisa. Ovako govorimo iz hrvatske velikodušnosti, jer bismo imali pravo zahtjevati, da bude jedino jedan nadpis i to hrvatski, budući da ovaj baš odgovara jeziku djece, koja učionu polaze i budući je također upraviteljstvo istih učiona hrvatsko a ne talijansko.

Kako nas pak izkustvo učii, kotarsko učionsko vieće neće nam zadovoljiti. Zato se ovim putem obraćamo također pokrajinskomu učionskomu vieću, moleći ga, da učini već jednom kraj nepravici. Ako se za mjesec dana stvari ne promjene, ući ćemo sa našim dičnim zastupnikom, da oni u Beču javno pred carevinskim viećem otkriju nepravde i nezakonitosti onih, koji bi morali zakon i pravicu braniti.

Pogled po svijetu.

U Trstu, dne 6. novembra 1895.

Austro-Ugarska. U sjednici carevinskoga vieća od jučer izjavio je ministar poljodjelstva grof Ledebur kod razprave zakonske osnove o zajmu za poboljšanje zemljišta, da će imati taj zakon jedino gospodarstvenu svrhu i to podignutje zemaljskih proizvodova.

Kod predstojećih izbora za sabor kraljevine Češke neće sudjelovati Staročesi. I tako izčežavaju sa političkoga polja muževi, koji su prije petnaest godina vodili glavnu rječ u svojoj domovini i koje je izigrao grof Taaffe poznatimi punktacijami za izmirenje Čeha i Niemca u Ceskoj.

U susjednoj Kranjskoj pripravljaju se obje stranke, t. j. liberalna i konservativna na izbornu borbu, koja će biti po svoj prilici žestoka, i kod koje će kako se čini uživati treći, t. j. vlada i Niemci.

Za tirolski sabor vrše se ovih dana izbori. Kod netom provedenih izbora za izvanjske občine u južnom Tirolu izabrani su talijanski zastupnici, koji neće da idu u sabor zahtjevajući od vlade, da im dade posebnu upravu za južni ili talijanski Tirol.

Hrvatski sabor sastao se ovih dana na jesensko zasjedanje. Najvaž-

niji posao biti će mu razprava zemaljskoga proračuna. Poznata djakka demonstracija proti madjarskoj zastavi, kojoj nebi smjelo biti mjesta u Hrvatskoj, imati će žalostnijih posledica, nego li se je s početka mislilo. Sveučilišni senat odpravio je jurve više djaka što na dulje što na kraće vrijeme sa sveučilišta dočim čekaju mnogo drugih, koji čame u zatvoru, stroga sudebena pedepsa.

Bugarska. Knez Ferdinand otvorio je bugarski sabor priestolnim govorom, u kojem je označio prijateljske odnose sa svimi vlastimi i približenje Bugarske Rusiji. Očekivalo se, da će knez navesti i prelaz kneza nasljednika, mladoga Borisa na pravoslavlje, o čemu sa mnogo pisale njemačke novine, nu o tomu nebi se ni spomena u priestolnom govoru.

Rusija. Između Rusije i Englezke moglo bi doći do spora radi Kine, gdje raste danomice ruski upliv, što negleda Englezka liepim okom. Velike svietake novine tvrde, da postoji tajni ugovor između Rusije i Kine, te da će ova poslednja odstupiti Rusiji nekoje važne pozicije na svojem kopnu.

Francezka. Dne 3. t. mj. predstavilo se francezkomu parlamentu novo ministarstvo pod predsjedničtvom ministra Bourgeois-a. U novije doba nastoji svaka francezka vlada, da se republika što tlesnije priključi silnoj Rusiji.

Italija. Poznata vojna expedicija Italije u Afriku reč bi da nailazi na sijaset neprilika. Oni su doduše zauzeli prostrana zemljišta, ali ta ih stoje mnogo krvi i silnih novčanih žrtava. Položaj talijanskih četa u Africi nije najzavidniji, jer ni sama vlada nezna, da li će se morati za dugo u Africi zadržati.

Španjolska. Na otoku Kubi, na toj bogatoj španjolskoj naselbini, bukti buna jur više mjeseca. Španjolska vlada poslala je na otok silnu vojsku i najboljeg svog vojskovođu, nu ipak mu nije pošlo za rukom nakon velikih napora i žrtava ustanak potlačiti.

Franina i Jurina

Fr. Biš virová, da se u Premanturi žene bez crkve i popa?
 Jur. Ter nisu u Majarskoj.
 Fr. Nisu ne, lego mladi par lipo pobigne po noći, pak ne pita za popa ni fratra.
 Jur. Ča j' i to ta blažena didovska kultura?
 Fr. Ma' vero bi reč.
 Jur. A ča govore šijor Matić?
 Fr. On di vero, da su Premantureci imali dobrega za to meštra.
 Fr. Si čil Jure kako zvone ona naša zvena, za ke se je naš podestat pohvali, da ih ni oteč platit s beči od komunske kusi.
 Jur. A vero nisam, povej mi malo, no.
 Fr. Poslušaj, ču ti povedet.
 „Pope smešči silni ban
 Bin — bon — ban!
 Naš premudri Afrikan
 Bin — bon — ban!
 Novopečeni Talijan
 Bin — bon — ban!
 Pope grdi po vas dan,
 Bin — bon — ban!
 Začno ga stavac Fran
 Bin — bon — ban!
 Naš predobri kapelan
 Bin — bon — ban!

U hladan ga stjera stan,
 Bin — bon — ban!
 Da razmišlja koji dan,
 Bin — boč — ban!
 Da ne grdi baš zaman
 Bin — bon — ban!
 Sluga božjih sveti stau
 Bin — bon — ban!
 A Ti Bože, kom je znan
 Bin — bon — ban!
 Sični junak — mudri ban
 Bin — bon — ban!
 Suhonjavi Afrikan
 Bin — bon — ban!
 Novopečeni Talijan
 Bin — bon — ban!
 Od njega nas Ti obran
 Bin — bon — ban!
 A ti dobri svet Ivan
 Bin — bon — ban!
 I Mikula kapitan
 Bin — bon — ban!
 Moli Boga svaki dan
 Bin — bon — ban!
 Da nam živi starac Fran
 Bin — bon — ban!
 Naš predobri kapelan
 Bin — bon — ban!
 Jur. Neka vam ga Bog žive, ter nam je dosta dobra storil.
 Fr. Če mu benj Bog platit — ljudi su već puti jako nezahvalni.

Smolčićevi jadi.

Bože mili, al je strašno,
 Al je grozna moja kob!
 Vjerujte mi, volio bi
 Da me hladan krije grob.
 Svi me jede, svi mi vele,
 Da taljanski nisam sin,
 Svi me srde, svi me grde,
 Jer da sam Hrvatinan.
 Da se *Smolčić* zvati moram
 Moj je otac toms kriv
 Vjerujte mi, da mi j' zao,
 Vrio zao što sam živ.
 Ta imena ima mnogo
 Svakojakih, Bože moj!
 Al se tati baš prošlo
 Da mi naziv dade svoj.
 Da me barem okrstio
 Imenom na „a“ il „i“,
 Taljanom „*puro snigue*“
 Zvali bi me puci svi.
 A sad Taljan tek sam dušom,
 Tielom pak Hrvatinan,
 Strašno je to sreć maku
 A i duši težak kin.
 Al se *Smolčić* rasrdio . . .
 Pa ko Marko Kraljević
 Šestopernim buzdovanom
 Sasjeko je onaj „ič“.
 A da niko mu ne kaže
 Da mu j' Hrvat pravi brat,
 Il' *Smolčić*, il' *Smolčina*
 Odsad će se liepo zvat.
 Emín.

Različite vesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Proforski zbor ginnazije zagrebačke mjesto vienca na odar svoga druga dra. Celestina daje 22 for. družbi.
 Dvadesetpetogodišnjica zemaljskog školskog nadzornika presvj. g. Antuna Klodića viteza Sabladoskoga. Dne 4. t. mj. proslavio je skromno poznati slovenski pisac i pedagog, presvj. g. vitez *Klodić* dvadesetpetogodišnjicu svoga službovanja u svojstvu zemaljskoga školskoga nadzornika. Tom prigodom primio je vitez *Klodić* iz blizini i daleka sijaset srdačnih čestitaka, kojim se pridružujemo i mi živom željom, da bi g. vitez *Klodić* još dugo onako neumorno i požrtvovno radio na korist našega školstva a tim i za duševni i tjelesni boljak našega naroda!
 † **Vjekoslav Pauli.** U susjednom Borštu preminuo je prošloga čedna nakon dulje bolesti providjen sv. sakramenti tamošnji objavljeni župnik, veleč. g. *Vjekoslav Pauli*. Kod spirovoda prevriednoga svećenika i rodoljuba sudjelovalo je veliko mnoštvo puka, koji žali duboko za svojim milim pastinom, koji ga je mnogo godina vodio po putu istine i pravice. Vječni pokoj plemenitoj duši blagog pokojnika.
 Ostavka presvj. biskupa Ivana Nep. Glavine. Jur. duđu vremena pronosi se našim mjestom glas, da je tršćansko-koparski biskup presvj. g. dr. Ivan Nepomuk Glavina zamožio av. Stolice, da ga rješit težkog bremena, biskupskake naime službe, otežčane nu poslednjega dobo spletkami raznih čimbenika i dugotrajnom bolešću

Tomu glasu malo se vjerovalo, jer su doista riedki slučajevi, da jedan biskup daje ostavku radi teške službe ili poremećenog zdravlja. A ipak je u ovom slučaju tomu tako.

Iz posve pouzdana izvora doznajemo, da je presvjetli g. biskup dao sam ostavku zamoliv sv. Oca, da ga rieši teške službe i da mu bijaše molba nlišana, t. j. da bijaše njegova ostavka prihvaćena. Presvjetli biskup Glavinu a polazi kakle u stanje mira položiv svojevrijedno kolijevku čast toli teško breme.

Zidovsko-liberalni listovi talijanski i njemački, domaći i vanjski, natučajuć o ostavci presvjetloga biskupa Glavinu e, veselo se neizmerno istoj, navajljajući nepristojno i drzovito na osobu odstupajućeg biskupa. Ti njemačko-talijanski krivonosi predstavljaju svomu čitateljstvu biskupa Glavinu kao najstrastvenijeg pan-slavistu ili najradikalnijeg promicatelja slavenskih skrajnih težnja. On je po sudu tili lažliberalaca dušom i tjealom podupirao u svojoj biskupiji slavensko gibanje, napose pako slavensko svećenstvo, koje se nalazi u redovih hrvatsko-slovenskih, dočim je proganjao talijansko svećenstvo, talijanski jezik i sve što je s tim u savezu.

Glasiio zemaljskoga odbora u Poreču, pišući na uvodnom mjestu o eventualnoj ostavci biskupa Glavinu e, odsudijuje najostrije njegovu tobožnju pristanost na korist Slavenu, a na štetu Talijana. „L' Istria“ dvoji doduše, da bi biskup Glavinu mogao dati ostavku, ali to njog nepričdi, da na njega izprazni punu vreću laži i pogrdi. I to je znak vremena i stanja u kojem živimo u Primorju. Talijanski listovom prosto je nabucivati se najsmradnijom neistinom na naše niže i više svećenstvo, dočim nesmiju slavenski listovi ni pisnuti o poznatom crkvenom pastiru, javnom i očitom pristaši talijansko-liberalne stranke.

Mi nismo doduše zvani nit dužni uzeti u obranu odstupajućeg biskupa Glavinu, ali nam je milo reći i čuti istinu, te ne možemo mućke podnesti, gdje se očito laže i hotimice izvlača pred očmi i pod nadzorom čimbenika, koji bi, znajući sve to, morali n zaštititi uzeti osobu, koja po svom zvanju i položaju zaslužuje bar toliko obzira.

Presvjetli biskup nalazi se jošte u svojili dvorovih, on upravlja jošte biskupijom, te se o njemu jošte nemogu govoriti kano o umirovljenom biskupu, ali toliko možemo već danas reći, da Talijani i njihovi mogući patroni krivo sude presvjetloga crkvenoga pastira i da će možda i jedni i drugi, kad se razvriježne i opamete, jošte pužaliti za pastrom, koga su nevinno napadali ili nevinno napadnog u zaštitu neuzimajući; za mužem, na koga su navajljivali i tada, kada je na štetu svojih suplemenika nastojao zadovoljiti talijanske vikace, kojim je vjera i crkva deveta briga. Mjesto priznanja i zahvale Zeo je i žanje od njih prostacke navale i grdnju nezaljubljenosti.

O pogrebu pokojnog glavaru g. Frana Ka. Munića u Kastvu vadimo iz privatna pisma sljedeće. K pogrebu čestitoga muža pohrilo je mnoštvo naroda iz domaće i susjednih občina. Pogreb bijaše sjajan, kakav dolikuje jednoj od najvećih občina Istre, i koji slazi na čast onom drevnom našem gradu. Občina je učinila svoju dužnost napram mnogoljetnom svom glavaru i napram njegovim milim. Uza ovaj kišu, koja je cijelo vrijeme upravo lievala, sakupila se velika množina puka. Prisutni bijahu občinski savjetnici i zastupnici, svećenici, učitelji i obćinari iz svih županija. Crkva sv. Jelene bijaše dubknom puna naroda, koji je pohrilo, da izkaže posljednju čast svomu načelniku. Od javnih oblasti bijahu prisutni: ces. kr. kotarski poglavar g. Fabiani, c. kr. kotar. sudac g. Maidner, politički komesar g. barun Reinlein i polit. konceptist g. bar. Schmidt, te šumski komesar.

U susjedne občine Voloske došli su na pogreb: preč. g. župnik Zamlić, občinski načelnik i narodni zastupnik dr. Stanger, te občinski savjetnik g. V. Tomičić. Iz Beča pohrilo je na pogreb i narodni zastupnik g. prof. Spincić, kojega vidjamo svuda, bilo kod narodne slave ili kod narodne tuge. Sprovod predvodio je dični starina domaći župnik-dekan, veleč. gosp. Ante Turak uz pripomoć nižeg svećenstva. Na grobu progovorio je kratko ali gautljivo ravnatelj pučke škole veleč. g. Niko Butković. Toliko za danas o pogrebu muža, koji je bio na čelu one občine kroz dugi niz godina, a izviestiti čemo o tomu i obširnije ako nas kod časopisnih naših prijatelja publika obaviesti.

Razdor u stranci prava. Nakon sjajnih i svećanih događaja prigodom boravka Njsg.

Veličanstva u prijestolnici svih Hrvata, nastao je upravo u tom krasnom grad u medju pristaši jedne te iste stranke nesretni razdor, koji bi mogao imati pogubnih posljedica za stranku i za narod.

Znajmo, da će se naši domaći i izvanjski protivnici veseliti toj najnovijoj našoj nesreći, štiti smo o njoj, da se bar kod nas i putem nas o njoj tako brzo nesaznada. Ali pošto se o tom razdoru već obćenito piše i govori, i buduć o njemu ne samo protivnici, već i tobožnji pristaše zlorado guđu, naučili smo i mi u kratko reći, što je na stvari, u koliko nam je to do danas poznato.

Medju narodnimi zastupnici Fr. Folnegovićem i dr. J. Frankom vladalo je — kako nam pripovijedaju motritelji iz bliza — neko trenje. Jedni kažu, da bijaše tomu uzrok slavičnost i težnja za prvenstvom, drugi pakove, da su bacili klica svadje i razdora medju rečenu dvojicu domaći ili izvanjski spletari, da tim podkopaju ugled a možda i sam život stranki prava.

Bilo jedno ili drugo napetost je izmedju rečene gospođe vladala velika. Do oćita razdora došlo je pako nakon poznatog govora gradakoga zastupnika g. Folnegovića, kad se je razpravljalo o demonstraciji proti mađarskoj zastavi, spaljenoj od sveučilišne mladeži pred Jelačićevim spomenikom. G. Folnegoviću spočituju isti prijatelji, što se nije zauzeo za hrvatsku mladež, za pravo i čast hrvatskoga naroda u sjednici gradakoga zastupstva, ali riedki su oni, koji odobravaju korake njegovih protivnika. Zastupnik Frank poslao je natma pismo - izvaju kluba stranke prava u Zagrebu, kojom oćitaju: on, dr. Ante Starčević, Eugen Kumičić i dr. Mile Starčević, da stupaju iz rečenog kluba. Kao uzrok najbliži navadaju govor g. Folnegovića izrečen u spomenutoj sjednici.

Pogriješaka bilo je bez dvojbe na obih stranah, nu te nebijahu toliko naravi ni toliko zamasažja, da bi bile smiele prouzročiti razdor medju prvaci jedne stranke. U ostalom te pogriješke imalo se izravnavati drugim putem i drugim načinom. Jedna ili druga od nezadovoljnih stranaka imala se prizivati na predpostavljenu oblast, na središnji odbor ili na glavnu skupšćinu stranke, koja bi bila imala krivicom suditi i s njimi po zaslugi postupati.

Zaleći duboko razdor stranke, želimo vrude, da se sve razmirice što brže izravnavaju i da se što bolje zaeli i ova najnovija rana na tjele hrvatskoga naroda. Ovdječujim krugovom u središtu pako preporučamo manje osjetljivosti a više iskrenosti i susretljivosti. Imanovanje. C. k. namjestnik u Trstu imenovan je privatnoga lieknika u Cresu gosp. Nikola van. Bajčiča zdravstvenim konceptom dodieliv ga na službu kotarskomu poglavarstvu u Lošinj.

Senjsko-modruški biskup, presv. gosp. dr. Antun Maurović, poslao je dne 27. oktobra svoje posvećenje, koje je vrlo svećanim načinom obavio presv. nadbiskup zagrebački, g. dr. Juraj Posilović uz asistenciju banjalučkoga biskupa Fra. M. Markovića i križavačkoga biskupa J. Drobockoga.

† Ivan Filipović, vrlo zaslužan hrvatski pedagog, umro je 28. oktobra u Zagrebu u 73. godini svojaj, a u časti umirovljenoga školskoga nadzornika.

Filipović rodio se je u Koprivnici 1823. Književno raditi počeo je već u Gajevoj „Danici“, a kasnije i u „Nerenu“, dok nije zatim izdavao svoj list „Bošnjak“. On je osnovao učiteljsku zadrugu, kojom si je stekao veliku zadužbinu. Kasnije je izdavao „Prosvjetu“. Izim toga preveo je i napisao mnoge pedagoške i omladinske spise. 1871. godine osnovao je Filipović „Hrvatski pedagoški književni zbor“, koji danas ravna našom pedagoškom knjigom i u kojem je izdavao „Književnu smotru“.

Neumorni i vjerni taj ničitelj, koji je vaza i svugdje propovjedao ljubav i slogu sabranju je 30. oktobra. Lahka mu zemlja i vječna mu spomen!

Iz Kastva. (Obćinski izbori). Već je skoro mjesec dana, da su izložena izborne listine. U to doba prepisali su jih neki obćinari i nastoje, da se po pojedinih županijah razvidi, i ako treba, izpraviti dadu. Pravo je, da bude svatko u listinah, koji ima pravo na to, i da ne bude nijednoga, koji neima prava. Sa svih strana izviraju se želja, da nebudu stranaka, nego da izabiru svi složno kako jedan. Različni su u načinu, kako da se ta sloga dosegne. Jedni misle, da bi se doseglu tim, da občinsko glavarstvo sazove župane pojedinih županijah, da oni sazovu izbornike svaki u svojoj županiji, i da jih upitaju, koga oni žele, da bude občinskim zastupnikom. Većinu zastupnika, da bi se tako izbralo, dočim bi njih nekoliko imenovali župani, pozvani od občinskoga glavarstva, i da bi pak glavarstvo sastavilo i tiskalo listinu kandidata. To mnogi zastupaju imenito drugi od sadanje občinske uprave. Drugi su drukoga mišljenja. Oni drže, da se občinsko po-

glavarstvo kao takovo, nići samo niti po županijah, nebi imalo pačati nit u sastavke za predlaganje zastupnika, nit u sastav listina kandidata; nit u tiskah tih listina, nit u obće u ništa, što po zakonu u glavarstvo nespada. Oni misle, da se izbor kandidata za zastupstvo kao i sve s tim u svezu, ima obaviti posve neodvisno od občinskoga glavarstva i od njega odvisnih javnih službenika; oao i oni da imadu biti nepristari vršitelji zakonim im opredjeljenih dužnosti, i da se za izbor onaj imadu pačati sami izbornici, slobodno i neodvisno od svakoga. Tako da biva svuda, kuda se izbori obavljaju, tako budi i u kastavskoj občini. Uvodstvo u predlaganju kandidata da neima išti od onih, koji su na upravu občine, jer njih upravo imadu izreći svoj sud občini izbornici, pak bi oni, kad bi to vodstvo imali, bili ponekle sudije u svojoj stvari, i nebi se moglo reći, da su predloženi izliv volje puka, nit da su izbori slobodno i neodvisno provedeni. Tomu mišljenju dalo se je izražavati u sastanku pozvanika, što se je održavao dne 4. t. m. u prostorijah „Narodnog doma“ u Knstru. Bile su tu zastupane skoro sve županije prostrane občine kastavske; bili su prisutni skoro svi pozvanici, dočim su se neki njih izpričali, što njim puolovi nedovoljavaju doći; bilo jih je mnogo prisutnih. Izabrali su izborni odbor, koji ima voditi izborne poslove sa strane izbornika. Taj odbor ima: zadacu, da saznađe u pojedinih županijah, koga izbornici žele, za zastupnika, da popuni njihov broj, pošto saznađe volju puka, da sastavi listinu kandidata-zastupnika, da ju dađe tiskati, da ju dieli, da u ime izbornika preuzme sve ono, kako da bude izabrano zastupstvo, koje bi odgovaralo želji pučanstva, i koje bi uvijek zastavalo i branilo čast i korist, duševna i tjelesna dobra občine, bez obzira na korist ili slavičnost pojedinaca. U tom odboru nalaze se vidjelji muževi iz svih strana občine, kojim bijaše i jest čast i dobro občine: vrjak na sreću i koji će stalno bez obzira na osobnosti nepristano neseliti sve, kako je pravo, i koji su voljni raditi marljivo sa svimi obćinari bez ikakove razlike.

Za nesrećenoga Antuna Šestana primili smo 9 for. 55 nvč., koje je sakupio g. Antun Bubić u Ližnjani, a darovaše; Luka Kivac 1 for. Po 1 krunu: Marko Legović, Antun Bubić, Josip Balde, Jure Hero; Ante Rajčić učitelj. Po 30 nvč.: Josip Vojnić. Po 20 nvč.: Grgo Grahalić, Anton Vojnić, Martin Milošević p. Antona, Mate Jukoplija, Anton Mizdaris. Po 10 nvč.: Mate Bubić, Anton Mohorić, Ivan Vidović, Marko Mizdaris, Mate Klunjić p. Stip, Anđuštin Jukoplija, Josip Klunjić p. Jos., Maria Balde, Jure Balde, Foška Vidović, Josip Grahalić, Dominik Jelčić, Foška Boljun, Jure Perković, Petar Bilčić, Blaž Garbin, Anton Boljun, Josip Ravnici, Martin Vodinelić, Grgo Fidal, Marta Vojnić, Ivan Vojnić, Mata Vojnić, Ivan Vojnić, Stana Bubić. Po 5 nvč.: Mate Garbin. Isti Antun Bubić snkupio je u kući trgovca Antona Vojnića — a darovaše Klaufer Vieko i brat Barta klesari svaki 1 krunu, Anton Vojnić Antonov 1 krunu, Kata Vojnić 20 nvč., Mikula Matić 25 n. Ant. Babić 10 nč. — Iv. Lovrić u Trstu podarilo 1 for. — Uplatili u Pazinu gg.: dr. I. Čepelka 3 for., Goltžer Josip i Sironić Petar Ivanov po 2 for., Mogorović Aleksandar 1 for., Mandić Josip darovanih mu 50 nvč. Gosp. Bukovec Fran. župnik u Trvizu 5 for., župljani Trvizki 9 for. 70 nvč., Črnja Blaž još 1 for. — Nadalje darovali: Fr. Ryslav 1 for., Čenek Ryslavi 50 nvč., Nežka Garbec 50 nvč. — Sabralo medju sobom malo društvanje dne 2. novembra kod Franke na Kantridi 10 for. Zastup. Vjekoslav Spincić 10 for. Ova svota od 200. poslana je obč. glavarstvu u Buzet. — K. Dragutinović u Vauzdinu 3 for. — Sofija Simčićeva iz Trnova kod Gorice 1 for.

Promjene kod „Hrvatske“. Usljed razdora u stranki prava u Zagrebu nastale su i nekoje promjene kod glavnog glasila rečene stranke, kod zagrebačke „Hrvatske“. List „Hrvatska“ počeo je izlaziti zadnjih dana prošloga mjeseca pod novim brojem, novim uredništvom i novim vlastnikom. Danas dne 6. t. mj. stigao nam je br. 8 „Hrvatske“ pod uredništvom poznatog našeg pjesnika dra. Agusta Harmanšića. Vlastnikom lista je g. Grga Tuškan podpredsjednik kluba stranke prava u Zagrebu.

Čiena lista ostaje kano i do sada, a list može opet i u sve pokrajine ove pole monarhije.

Uzor pošta. Iz Sv. Petra u Šumi pišu nam: Pred par dana dobila je jedna osoba privatno pismo bez marke sa pečati objulj poštah, dakle i naše, a da nije pri tom platila nikakvo globe. Na to se jedna osoba našla: „moći će i moji prijatelji, kada mi budu pisali, prištedjeti si marku od 5 novč.“ Odgovori njoj prijatelj: „Nije me briga za onih

10 novč., što ih pošta gubi, ali dotičnik prosto me dopisnicom za oproštenje, što je zabravio u naglosti prilipiti marku nadodavši, da mu slobodno umetnem u račun onih 10 novč., što sam ih sjegurno morao platiti za globu. S toga bio bih radije platio globu, nego ih sada piscu lista stvar razjasniti i po svietu otkrivati neznanje ili nepaznju jednog poštaru, koji je kroz 6 mjeseci činio u Trstu poštarsku praksu“.

Gosp. uredniča! Vi se težite u „N. Sl.“ da morate plaćati za strane časopise po 1 nvč., a s nama je ova u Vašem listu toli kudjena pošta tako dobra, da ne treba kadkada po više dana ništa plaćati, pošto ostaje pošta bez maraka od 1 nvč. Što bi reklo na to slavno ravnateljstvo pošte, a osobito gosp. Corra, koji je običavao s početka gušće amo dolaziti, te je imao obitelj kod pošte mješta ljeta na konaku? Ako Vam se sviđa, tiskajte, da sviet saznađe, u kakovih se rukah nalazi naša pošta proti želji puka.

Novi list. Prvim tek mjeseca počeo je izlaziti u Zagrebu novi dnevnik pod naslovom: „Hrvatsko Pravo“ kano glasilo — kako samo kaže — čiste stranke prava ili onih članova stranke prava, koji su iz kluba stranke prava u Zagrebu izstupili, a to jesu: dr. Ante Starčević, dr. Josip Frank, Eugen Kumičić i dr. Mile Starčević. „Hrvatsko Pravo“ izlazi svaki dan na čitavom arku — osim nedjelje i praznika, a stoji na mjesec 1 for. 50 nvč., na 3 mjeseca 4 for. 50 nvč., za pol godine 9 for. Urednikom mu je bivši urednik „Hrvatske“ g. Martin Lovrenčević.

Dopunibeni izbor u občini Oskani. Dne 30. oktobra obavili su se dopunibeni izbori za občinsko zastupstvo one občine u I. tjele, koje je bilo namjestničtvo radi raznih nezakonitosti uništeno. Kod izbora pojedihla je iznova stranka sadašnjega načelnika, nu opozicija podnesti će proti tomu izboru utok, jer da je vladajuća stranka ili njezina izborna komisija počimla više nezakonitosti izključiv više obćinara od izbora, koji su imali izbornu pravu i dopustiv birati svojim pristašam, koji neimaju izbornu pravu u onom tjele.

Proti nekojim neurednostim kod izbora prosvjedovao je i vladin komesar i tako je opravdana nada, da će vlada uništiti i taj ponovni izbor.

Plesne vježbe u Slavjanskoj Čitalnici u Trstu. Plesni odbor naše Čitaonice javlja nam, da će se vršiti svake sriede počam od 13. t. mj. u družtvenoj dvorani plesne vježbe, na koje pozivlje mlade članove, koji mogu sobom dovesti i goste, ako to tri dana prije dojava rečenoma odboru. Početak svaki put u 8 i pol sati na večer.

Mužka podružnica sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu. Za vienac na grob pok. obč. glavara Frana Ksavera Munića sabrali građani kastavski 17 for. 50 nvč., od kojih za vienac sa trobojnom vrpcom izdano 12 for., a preostalih 5 for. 50 nvč. izručeno za družbu.

Godišnjica istarsko-tršćanske-talijanaške demonstracije u Trstu. Usljed poznatih izgređa u Piranu. Kopru itd. sakupili se dne 2. novembra prošle godine načelnici i zastupnici talijanskih občinah Istre u gradu Trstu, da sa tršćanskimi jednodušijenicima demonstriraju proti poznatoj vladnoj naredbi o dvojezičnosti tablah na sudbenih zgradah u Istri. Na sastupne toga slavnoga događaja htjelo je zastup. grada Trsta uzdati u dvorišće gradske knće spomen ploču, da se njom oćekoviti dolazak istarske braće i da se tim svietih pokaze na „XX vjekova latinoga života“ u Istri i Trstu. Namjestništvo učinilo je dotični zaključak gradskog zastupstva a spomen ploču, te pošto su ostali bezuspješni svi uoci gradskog zastupstva proti odluci namjestništva, htjeli su tršćansko-istarski talijanaški ljeto demonstrirati proti vladnoj odluci, da ponovo potvrde svojih XX vjekova latinoga života u ovih naših pokrajinah. — Dne 2. t. mj. brojavili su naime s raznih strana Istre talijanski načelnici i talijanska družta načelniku grada Trsta sjetiv ga na povjesticu: dan od prošle godina.

Osim brojavljanih želja i uspomena nebijaje drugih usreća kod te — komedije.

„Dio ne scampì dai Segnani“. Racconto storico di Augusto Senoa. Edizione del „Pensiero Slavo“. Trieste 1895.

Poznatu prekrasgu historičku pripoviest nezaboravnog našeg Senoa, koja je najprije u „Vencu“ izšla pod naslovom „Čuvaj se senjske ručke“ preveo je na talijanski jezik majstorski g. Ivan Kitar, suradnik „Pensiero Slavo“, koji ju je u podlistku priobio, odakle je sada posebiće otisnuta, te ju dobivaju bezplatno predplatnici rečenoga lista.

„Hrvatske“. Hrv. akadem. literarno-zabavno društvo u Gracu. Na prvaj glavnoj skupšćini izabralo je društvo za zmiški tečaj sljedeći odbor: Luko Dražić, cand. med., predsjednik. Ivan Ucović, drnd. jur.,

podpredsjednik. Milan Bagić, stud. med., tajnik. Mato Milosavljević, dr. jur., bilježnik. Mate Duboković, stud. med., blagajnik. Ivan Bellotti, stud. fil., knjižničar. Baldo Ciriljević, stud. med., gospodar. — Odbornički zamjenici: Ante Justić, dr. jur.; Hinko pl. Emili, stud. teh. Bevizori: Ante Brašić, cand. med. Ante Sautica, stud. med. Antun Schwalba, cand. med. Častni sudci: Josip Lochert, dr. med. Mijo Cettole, dr. med. Franko Dorčić, dr. jur.

Nesreća na moru. Zadarskomu "Nar. Listu" pišu, da je stiglo dne 14. oktobra Gajetan Bafatić iz Nove Baške u luku Mao kod Silbe svojim trabakulom "Sveti Petar" krećim pšenicom, krumpirom, mekinjama, daskami itd. Onaj dan puhala je strašna bura, te je trabakul udario u dno jer je more bilo uzvokalo. Na dnu trabakula nastao otvok, kojim je more ulazilo u brod te je ovaj za kratko vrijeme potonuo. Kako kaže sam Bafatić ova mu je nesreća nanela škode za 1200 for. što na trabakulu što na trgovini.

Predsjednik ministarstva Crispi i naš talijanasi. Prvi predsjednik saveznice naše Italije imade dosta čudne pojmove o dužnostih i obzirih, koje bi morao imati napram saveznicima svoje države t. j. napram Austriji. Genoveški "Caffaro" i "Voce della Verità" probiđuju naime autentičnim govor, što ga je Crispi napravio tršćanskim stielcima povodom proslave 20 septembra. Crispi je Tršćane zagrlio, poljubio i rekao: "Nisam sklopio saveza sa Austrijom, nebih ga niti sklopio, da sam tada ostao u uredu. Govorio se što mu drago, naš je odnosaj prema Austro-Ugarskoj isti, što je bio godine 1866.; ništa se nije od onda promjenilo. Recite svojim sugrađanima, da moje srce njima pripada i da ih Italija nezaboravljiva, nikada neće zaboraviti". — Ovu su viest kašnje listovi oprovrgli kao sasvim izmišljenju, ali je ipak istinita.

Prilog. Današnjema broju dodali smo kao "Priloga" imenik, dotično cijenik lijekova poznate hrvatske ljekarne "K. svetom duhu" Ede Tomajca, nasljednik A. Winger u Zagrebu, koju preporučamo našim čitateljima.

Književnost.

Pjevnik (Cantuale). Sbirka crkvenih pjesmaka za orgulje, sabrali, medili i izdali *Karlo Kndlein*, prebendar prvostolne crkve u *Vatroslav Kolander*, organista prvostolne crkve. Tiskom *Antuna Scholza* u Zagrebu. — Omasan knjiga sa 432 strana u jednom svezku quart-formatu izašla je ove dane i sadržava sistematički po sadržaju i crkvenoj godini poredane crkvene pjesmike, predigre i sve obrede sa potrebitimi uputami za orguljaše. Tako najprije dolazi "Asperges me", zatim Mise za svako vrijeme 26, prije i poslije propovjedi i nauka. Pjesmaka za svako vrijeme 29; o Presv. oltar. Sakramentu 22; Adventskih 10; Božićnih 27; Korizmenih 20; obredi velikoga tjedna sa mukom Isusovom na Crvjetnicu i veliki Petak. Uskrsnih 15. — Obredi za blagosivanje usjeva i prosnih dana; za Spasovo 3, Duhova 6, Trojstvo 3, Srca Isusova 6, Marijanskih 62, Svećkihi i prigodnih 32, zadušnih 6, Requiem 4; Obredi kod pokopa odrasloga i djece, Litanije i predpjevke. Djelo ovo dobro će doći orguljašem po svih hrvatskih biskupijah, jer sadržaje pjesmaka iz svih krajevah Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Istre itd. Knjiga stoji tvrdo pol kože vezana 7 for. 80 nčv., poštarinom i odpremom 50 nčv. više i pošilja se uz točnu oznaku naručitelja i pošte samo uz potvrde ili unapried priposlani novac. Naručbine primaju izdavatelji i nakladna knjižara *Antuna Scholza* u Zagrebu, *Margaretska* ulica broj 6.

Poziv na predplatu.

Vladislav Vešić (umro 16. kolovoza 1894. u Varaždinu) ostavio je spremno za štampu pjesničko djelo pod naslovom: "Milovanika". Pjesan u slavu etara *Milovana Andrije Kačića*. Prikazana kao ugodni razgovor narodu.

"Milovanika" ima 9 dijelova. Evo kratkog sadržaja sa glavnim naslovima:

I. *Starac Milovan*: pristup, slavno ime i pleme (Kačić), premostobina (Makarska), pjesnik (A. Kačić), plemići gnjev posrestima vile (Kačić postaje pjesnik pa pjeva nove pjesme, da svoj tužni razgovori narodu).

II. *Od Dubrovnika sa vidika*: Pjesnik ide s guslama najprije u Dubrovnik, onda u Kotor, Perast, Mljet, Korčulu, Vis, Hvar, Brač, Spljet, Solin, sedam Kaštela, Šibenik, Knin, Biograd na moru, Zadar, Nin i Pag, slaveći pojedine gradove i krajeve sa slavim

ljudima, koji su onuda djelovali. Ovaj se dio završava "pozirom prema istoku", apostrofoom na braću Srbe.

III. *Sveti Sava*, kosovski mučenici.

IV. *Iz ravnih kotara* do Velebita, kotarski junaci (*Janko Mitrović*, *Stojan Janković*, *Šipan Surić* i braća *Smiljančić*), Vinjarac, vinjarski župnik, Kameno Podgorje, kralj Pasoglav, Ražanac i junakinja *Naiđica*, Velebitsko mora, Posedarje, Novigrad, Milovan slavi svoje pradjedove.

V. *Razgovor ugodni preko Velebita*: *Nikola Zrinjski*, *Krsto Frankopan*, *ban Ivan Karlović*, *Tomaš Bakač*, *Petar Kegljević*, *Juraj Drašković*, starac pjeva junake inorodne i braće inovjere, moć pjesme i slava pjesnikova.

VI. *Uskrsenje*. Pošto se sabrao narod slaveći Kačića o otkrivanju njegova spomenika, zove ga pjesnik, neka se probudi i neka podje s guslama u narod, da vidi, kako narod sada živi. Pjesnik dolista uskrsne i krene među svoj narod, slaveći svoje rodno mjesto, *Pavle Kl. Kačića Miesića*, *Šantića*, dva *Kuznadića* i *Pocića*, *Kuzmanića*, *Ivana Brčića*, *Petra Franaševića*, *Jerka Grančića*, *Marka Kalođerca*.

VII. *Na Sasi*. Mlirsko doba: *Gaj*, *Babukić*, *Rakovac* i *Vraz*, *Demeter*, *Mihaosović*, *knez J. Drašković*, *knezovi Ivan i Juraj Oršić*, *F. Kurelac*, *Lisinski*, *Livadić*, *Stoos*, *Blazek*, *Nemčić*, *Botić*, *Preradović*, dva *Mažuranića*, *Kukuljević*, *Ujšešenić* *Ostrožinski*, *Zagreb*, *Strossmayer*, pozir na Slovenku: *Vodnik*, *Prešern*.

VIII. *Preko Drine*: *Uskrsenje*, *Crni Gjorgje*, *protu Nenadović*, *Luka Lazarević*, *hajduk Veljko*, *Miloš Obrenović*, *Vuk*, *Daničić*, *Simo Milutinović*, *Dostoj*.

IX. *Na Lovčenu*. *Stari Zetovljani*, vladar-pjesnik, zvijezde nad Lovčenu, samotnica crkva, potonja pjesma, u kojoj molit stvoritelja, nek se narod od dva plemena složi, jer im je jedan jezik.

Pjesnik eto nastavlja Kačića, pa u njegovu duhu slavi sve hrvatske krajeve i gradove, slavi glavne junake na-peru i na maču, koji izadjoše na površinu u ovom vijeku. Još naš pjesnik slavi preporod Srbije, *Crne Gore* i braće Slovenaca, želeći bratsku slogu.

Vežićeva *Milovanika* zaslužuje, da se razširi u narodu te će jamačno postati objavljena pučka knjiga. U "Milovanici" ima obilje odlomaka, koje će moći u pojedinim krajevima mladeži u uspjehom deklamovati u školi i na zabavama. To vrijedi osobito za pojedina mjesta Dalmacije.

"Matica Hrvatska" podijela je kao podporu za izdanje "Milovanke" 300 for., no ta svota ne dostaje, s toga se podpisani obraćaju na pokojnikova prijatelje i u opće na sve prijatelje lijepe književnosti, da podupru izdanje obilnom predplatom. "Milovanika" će iznieti oko 13 tiskanih araka, a bit će ukrasena slikom pjesnikovom; k tomu će biti dodan životopis i ocjena pjesnikovih djela. — Za predplatnike stoji jedan terdo ukoričen iztisak 70 novč., s poštarinom 75 nčv. Tko sabere 10 predplatnika, dobiva desetu knjigu na dar. Novci i predplatni arci šalju se do konca listopada prof. *Iv. Milčetiću* u *Varaždin*.

Podpisani dogovorno sa udovom pjesnikovom, *gđjom Vjekoslavom Vežićkom*, upotrebit će čisti prihod prvoga izdanja "Milovanke" za podignuća čedna spomenika na pjesnikovu grobu u *Varaždinu*. — "Milovanika" će se razasijlati gospodi predplatnicima mjeseca studenoga t. g.

U *Varaždinu* koncem rujna 1895.

Dr. Franjo Marković,
sviuk profesor,
Ivan Milčetić,
gimnazijalni profesor.

Narodno gospodarstvo.

Pouka o pojavih pod kojima se obično javlja svinjska kuga (svinjska pošast). — Svinjska kuga je zarazna životinjska bolest, koja u kraljevinah i zemljah zastupanih u carevinskom vieću do najnovijeg vremena bijaše sasvim nepoznata, pa zato gospodari stoke često nisu na nju pazili ili su ju često zamjenili sa požaricom u svinja.

Ali ona je mnogo više zarazna nego li požarica, te redovito ona spopade najveći dio, a kadkada i sve svinje u dvoru u kojem se pojavi, pa i od bolesnih svinja mnogo ih više crkne nego li od požarice, tako da ih najveći dio pogine.

Ona se najviše širi trgovinom svinja, ali je mogu i ljudi preneti, a osobito oni, koji pazu na svinje, ili koji ih skope, zatim predmeti, a najviše gnoj iz okuženih staja itd. Kad se za nevolju zakolju svinje, koje boluju od svinjske kuge, postaju u odnosnih dvorovih opasni izvori pošasti često za mnogo vremena, a dokazano je i da se pošast dalje širi mesom i odpadcima od takovih zaklanih svinja

Meso od ovih bolesnih životinja štavno je za čovječje zdravlje, a često izgleda kao kuhano meso.

Svinje, koje ne obole jako, ili koje mogu lakše preboljeti bolest, a to biva kod domaćih pasmina, koje se nisu mješale s engleskimi, pa im je zato samo za neke vrijeme zlo — osobito često razvlače ovu pošast. Najmanje je mogu preboljeti mlada svinjad (dojčad).

Zaraza se materija razvlači izdisanim zrakom, materijami, što ih bolesne svinje odbacuju kada kašlju, zajedničkom hranom, odnosno ostatcima od hrane, poijštem, izbacenim gnojem i mokraćom, gnojem iz okuženih staja, ostacima od stelje, stajskim orudjem i t. d. (Konac slijedi).

Listnica uređništva.

Gosp. S. N. u Kr. Italio ali nije za javnost. Vašnje viesti od tamo doći će nam aviek dobro. Gosp. "Kozjavnica". Vaš posljednji dopis valjalo bi preraditi, jer nebijaše potvrđen zakon o školah taksah, već promjena postojećeg zakona glede školah globa radi nemarnog polazaka škole itd. Javite nam se. Zdravo!

Gosp. A. M. Izruđili smo prosvjed na doba i na pravom mjestu. Srdačan odzdrav!

Listnica uprave.

Gosp. I. O. Borut. Stiglo u ređu. Zivili!

Gosp. A. U. Rov. S. Plateno do konca 1895. Zdravi bili!

Gosp. M. S. sv. L. Paz. Primili smo do sada jedino for. 2 na Vaš račun. Broj lista od 24. pr. mj. šaljemo vam opet. Zivili!

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro.

Nalazi se sasvim najnovija zimska roba parhend (foštani), flanela, rubci vuenei u raznih bojah, ogrtači, mufi i ovrtnici iz kotuhovine i t. d. Čarape, odzdelne i goranje rekle, za gospodje i gospodu itd. Nadajete preporučuju sl. občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vueneih i svilnih. Velika zalihah svih potrebah za švelje i krojače. U zalihah nalaze se također vrste svakojake boje, te se dobivaju i hrvatsko-slovenske trobojnice.

Napose se preporučuju cijenjenim gg. učiteljicam u mjestu i oklici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko. Govori se hrvatski i slovenski.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma

(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po nevjerovatno niskim cijenam svakovrsne i engleske dvokolice (Bicycle). Zastupstvo dvokolica "Adler" iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i "Viktoria Cycle Works"

Wolverhampton (Engleska). 8-50 Dvokolice "Adler" svjetskoga su glasa uporabljaju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nazna vožiti, naniči se ga besplatno. Pošilja se u pokrajine i na sve krajeve.

Slovinci pozor!

U *Barkovljah* preuzeo sam dućan jestvina (*Taccanijev*), kojega sam ponudio bogatom *svježom* i finom robom.

Za mnogobrojni posjet preporuča se vlastnik

Suban Ivan ml.

Svoji k svojim!

Na uglu ulice **Canale i sv. Katarine** u *Trstu* otvorio sam

Rakijašnicu

u kojoj držim svakovrsne fine, naravne i ukusne rakije, kako i tudja vina i slatkise, sve jeftino, ne boje se konkurence.

Za mnogobrojni posjet se preporuča

M. Kollaržik.

Svećar

u GORICI

J. Kopač

Solkanska cesta

broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-vošćane sveće

kilogram po for. 2-45.

Da su ove sveće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarena, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Sveće slabije vrsti za pogrebe i postrana ruzvieuhi crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem također tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	kg. po for. 1.20
" obični	1.—
Granis	—60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Javna zahvala.

Prigodom nemile smrti našega nezaboravnoga supruga, odnosno oca, djeda itd.

Frana Ksavera Munića,

dužnost i harnost nas veže, da izrazimo prije svega najusrdniju zahvalnost veleučenom dru. *A. Sebesti*, mnogopoštovanomu nadžupniku *Antunu Turku* i svim dičnim obiteljim, koje pružile prvu pomoć nastradalomu.

Zatim blagodarimo svim onim, koji nastojahu, da sproved milog pokojnika što sjajnije izpame, poimence: veleučenom gosp. *Vjekoslavnu Spinčiću* narodnomu zastupniku, velemoćnomu gospodinu kotarskom poglavaru i njegovoj gg. povjerenikom, poglavitom gospodinu kotarskomu sudcu u *Voloskom*; upraviteljstvu i občinskim viećem občine *Kastar*, *Volosko* i *Šapjane*, mnogopoštovanomu svećenstvu, velecijenjenom učiteljstvu iz *Kastva* i okolice, uglednom upraviteljstvu hrvatske čitaonice u *Kastvu*, štovanom građanstvu iz *Kastva*, rođakom i svim ostalim znancem i prijateljem i cielokupnoj rodbini, kao šte i svim onim, koji su bilo na koji način nastojali ublažiti neizlječivu našu bol.

Kastav, 30. listopada 1895.

Marija udova *Munić* rođjena *Spinčić*
za obitelj.